

SYDLIGST

Boligstrategi, bolyst og rekruttering i Lindesnes

SLUTTRAPPORT FORPROSJEKT

Oktober 2025 – juni 2026

Prosjekteier

Lindesnes Industri- og Næringsforening

Samarbeidende prosjektansvarlige

Visit Lindesnes · SinPro

Leverert til Sørlandets Kompetansefond, august 2026

1. Sammendrag

Lindesnes mangler ikke kunnskap. Vi mangler eierskap. Boligtilbudet treffer ikke dem vi trenger å tiltrekke oss, mottaket av nye innbyggere er tilfeldig, og ansvaret for tilhørighet er delt mellom mange og eid av ingen.

SYDLIGST er et forprosjekt for boligstrategi, bolyst og rekruttering i Lindesnes, gjennomført oktober 2025 – juni 2026 med Lindesnes Industri- og Næringsforening som prosjekteier og søker, og med Visit Lindesnes og SinPro som samarbeidende prosjektansvarlige, med støtte fra Sørlandets Kompetansefond.

Utgangspunktet er ikke mangel på arbeidsplasser. Lindesnes har et næringsliv i vekst — legemidler, maritim industri, kjetting- og slangeproduksjon med eksport til over 77 land, reiseliv, teknologi, anlegg og håndverk — i tillegg til kommunen selv som største arbeidsgiver. Statistisk sett har Lindesnes hatt sin største vekst innenfor reiselivet, slik at rekrutteringsbehovet gjelder både industrien og den delen av næringslivet driveren Besøk omfatter. Utfordringen er at kommunen ikke klarer å tiltrekke og beholde nok folk til å dekke behovet.

Forprosjektet har samlet eksisterende kunnskap, gjennomført workshops, arrangementer og lokale møter, og utviklet en samarbeidsmodell for boligbygging. Hovedkonklusjonen er at Lindesnes ikke har et kunnskapsproblem, men et gjennomførings- og samordningsbehov.

Det viktigste vi tar med oss

- Bolyst og rekruttering må behandles som ett sammenhengende økosystem. Jobb alene er ikke nok.
- Boligreserven er stor, men ligger på feil sted. Bare 150 byggeklare boenheter finnes i de områdene regional plan peker ut for vekst — om lag halvannet års behov.
- Bare 34,9 prosent av dem som rekrutteres til Lindesnes uten lokal tilknytning har fortsatt arbeidssted i kommunen etter fire år, mot 61,8 prosent av dem med tilknytning. Lindesnes har den laveste fastholdelsen av de fire områdene i Agder som er undersøkt. Årsaken er ikke jobb eller lønn, men manglende tilhørighet.
- Vi har utvidet rammeverket fra tre til fire drivere: Bedrift, Bo/Leve, Besøk — og Befolkningen.
- Driverne Bedrift og Besøk er organisert i Lindesnes. Bo/Leve er det ikke. Det er den viktigste strukturelle mangelen forprosjektet har avdekket.

Vår anbefaling

Lindesnes bør gå videre med et hovedprosjekt over to til tre år, organisert i to spor: boligstrategi og samarbeidsmodell, og bolyst og rekruttering som økosystem — med en koordinerende bolystressurs som har oppgaven som sitt faktiske ansvar.

Rekkefølgen er ikke tilfeldig. Forprosjektets viktigste lærdom er at gode tiltak uten eierskap ikke overlever.

2. Om forprosjektet

2.1 Bakgrunn

Lindesnes kommune har et næringsliv med behov for arbeidskraft, samtidig som kommunen står overfor demografiske og strukturelle utfordringer: flere eldre, press på antall barn og unge, og et boligmarked som avgjør hvem som faktisk kan etablere seg her.

Forprosjektet ble etablert for å se boligstrategi, bolyst og rekruttering i sammenheng. Underveis ble det tydelig at «lokalsamfunnet» i denne sammenhengen ikke bare betyr strukturer og tilbud, men menneskene som allerede bor her — og deres egen rolle i å ta imot nye innbyggere.

2.2 Mål

Forprosjektet skulle utvikle et faglig og organisatorisk grunnlag for et hovedprosjekt, ved å:

- samle og strukturere relevant kunnskap om bolig, flytting, rekruttering og bolyst
- identifisere de viktigste flaskehalsene og mulighetene for Lindesnes
- utvikle forslag til samarbeidsmodell mellom kommune, næring, frivillighet og fagmiljøer
- avklare hvilke arbeidsområder som bør prioriteres videre
- synliggjøre hva lokale aktører selv kan bidra med

2.3 Organisering

Rolle	Aktør
Prosjekteier	Lindesnes Industri- og Næringsforening — hovedprosjekteier og søker. Søknaden av 15.08.2025 ble sendt under navnet Mandal Industri og Næring. Navneendringen er meldt inn tidligere, og er samme organisasjon med samme organisasjonsnummer
Samarbeidende prosjektansvarlige	Visit Lindesnes og SinPro
Delprosjekt boligstrategi	Atle Homme, SinPro
Delprosjekt bolyst og rekruttering	Erling Løfsnes, Visit Lindesnes
Prosjektansvarlig	Anne Lene Hompland, daglig leder, Lindesnes Industri- og Næringsforening
Sentral samarbeidspart	Lindesnes kommune ved næringssjef, plan og samfunn

Styringsgruppen har i praksis fungert gjennom løpende møter med Lindesnes kommune og forankring i næringsmiljøene, framfor som et fast organ. Move South-prosjektet, som var tenkt inn i arbeidet, har ligget nede i perioden, og Lindesnes Næringsråd er i begrenset drift. Forankringen er i stedet skjedd gjennom samarbeid med Lindesnes kommune, hos medlemsbedriftene i Lindesnes Industri- og Næringsforening, og gjennom Mandal Handel og Serviceforening, Marnardal Næringsforum og enkeltbedrifter. Vi vurderer dette som en lærdom om form, ikke om vilje.

Prosjektansvarlig deltar også i Næringsalliansen i Agder, og arbeidet er kjent gjennom LEIDA-initiativet. Koblingen mellom det lokale og det regionale arbeidet er dermed løpende.

3. Slik har vi arbeidet

Arbeidet har kombinert kunnskapsinnhenting med utprøving i praksis. Vi har lagt vekt på å møte folk der de allerede samles, framfor å opprette nye arenaer.

Aktivitet	Omfang og resultat
Kunnskapsgrunnlag	Sammenstilling av RECRUIT/AP2 og AP3, NORCEs registeranalyse, Telemarksforskning, boligmarkedsanalyse fra EiendomsMegler 1 og kommunens egen boligreservekartlegging
Samarbeidsmodell boligstrategi	Utviklet og forankret struktur for samhandling mellom kommune, byggenæring og næringsforeninger. Klar for skalering
Workshop boligbygging, 2. juni 2026	Arealer, sentrum og organisering. Prosjektgruppe, næringsliv og delprosjektledere
Workshop med tilflyttere, 5. juni 2026	Personer som har flyttet til Lindesnes siste fem år. 14 deltakere, halvparten tilflyttere og halvparten tilbakeflyttere. Deltakerne rangerte potensielle tiltak for økt bolyst
Studentarrangement «Hjem til jul», 22.12.2025	Fullt hus på Piren: 90 studenter og 15 deltakende virksomheter
Studentarrangement sommer 2026	48 studenter og 15 deltakende virksomheter, Mandal Hotel

Aktivitet	Omfang og resultat
Lindesneskonferansen, 12. mars 2026	153 deltakere i Buen kulturhus. Egen film og panelsamtale om bolyst, rekruttering og inkludering
Lokal forankringsrunde	Presentasjon hos Marnardal Næringsforum med ordfører og næringssjef til stede. Møter med Mandal Handel og Serviceforening og enkeltbedrifter
Power BI-verktøy	Felles faktagrunnlag med fire KPI-er fra SSB og KOSTRA: sysselsetting, boligpriser, skatteinntekter og befolkningsendring
Økosystemmodell	SYDLIGST – bolyst som økosystem: nøkkelaktører, koordinerende kraft og sju arbeidsområder

Studentarrangementene fungerer som forprosjektets piloter. De er gjennomført to ganger og evaluert på tre punkter: deltakelse (90 og 48), gjentakelse blant arbeidsgiverne (åtte av femten deltok begge ganger) og rekkevidde (i hovedsak ulike deltakere, samlet om lag 138 personer). Begge videreføres.

Lindesneskonferansen videreføres i februar 2027. Der lanserer vi prisen Årets Brobygger — for den som kobler mennesker og muligheter. Prisen er ikke et hovedtiltak, men et lite og rimelig virkemiddel under arbeidet med den fjerde driveren, omtalt i kapittel 5.

3.1 Workshop om boligbygging, 2. juni 2026

Åtte deltakere fra prosjektgruppa, byggenæringen, delprosjektene og Lindesnes kommune ved næringssjefen arbeidet gjennom fem temaområder: bolig og tomter, økonomi og investering, sentrum og planer, parkering og transport, og organisering og struktur.

Sentrale problemstillinger var arealoversikt og ledige byggearealer, transformasjonen av Skinsnes, infrastruktur mot lme 3 og Skinsnesheia, balansen mellom næring og bolig på Sanden, sentrumsbarnehage og skole i sentrum som forutsetning for et levende sentrum, sykkelsti til Gismerøya, pendlerparkering og lokal kollektivtransport. Gruppen pekte også på behovet for helhetlige framfor stykkevisse planer, og for tettere dialog med de politiske utvalgene. Det er kommunen som planlegger; næringslivets rolle er å komme tidlig nok inn, med et samlet innspill framfor mange særinteresser.

Det viktigste resultatet var likevel ikke innspillene, men at gruppen koblet dem til kommunens politiske årshjul:

Tidspunkt	Beslutningspunkt
9. og 23. juni	Utvalgsmøter. Siling av innkomne saker — go/no go — og innspillsvindu
25. august og 8. september	Utvalgsmøter
September/oktober	Første gangs behandling av silingen fra 9. juni
Oktober	Kommunestyret: rådmannen legger fram administrasjonens budsjettforslag
20. oktober og 17. november	Utvalgsmøter
Desember	Kommunestyret vedtar budsjettet

Konsekvensen er praktisk: innspill til boligstrategien må være ferdig formulert i god tid før september dersom de skal påvirke budsjettet som vedtas i desember. Samarbeidsmodellens to årlige møter er lagt til denne rytmen. Vi vurderer dette som et av forprosjektets tydeligste uttrykk for gjennomføringsevne — arbeidet er innrettet mot de beslutningspunktene der anbefalinger får konsekvens.

3.2 Workshop med tilflyttere, 5. juni 2026

Totalt deltok 14 personer som hadde flyttet til Lindesnes i løpet av de siste fem årene — halvparten tilflyttere og halvparten tilbakeflyttere.

Workshopen var lagt opp i fire trinn: hvilke behov en tilflytter egentlig har, hvilke av deltakernes egne behov som ble innfridd, hvilke som ikke ble innfridd, og hvilke tiltak som ville utgjort en forskjell. Vi spurte altså ikke hva tilflytterne synes om Lindesnes, men hva de trenger og hva de faktisk fikk.

Ble innfridd	Ble ikke innfridd
Trygghet, roligere tempo, mindre stress og støy	Bolig for førstegangskjøpere og enslige. Få boliger i passende størrelse
Nærhet til natur, strand og lokale opplevelser	Jobber med ansvar, påvirkningskraft og utviklingsmuligheter
Korte avstander, enkel parkering og lavere bokostnader	Å finne jobb uten et lokalt nettverk fra før
Godt lokalsamfunn og hyggelige mennesker	Møteplasser for å bli kjent med folk man ikke jobber sammen med
Gode oppvekstvilkår og barndomsvenner for barna	Samlet lokal informasjon om turer, arrangementer, klubber og tilbud
Nettverk gjennom jobb og trening	Barnehageplass, deler av helsetjenestene og kollektivtransport utenfor Mandal

Nesten alt som ble innfridd handler om steds kvaliteter. Nesten alt som ikke ble innfridd handler om relasjoner, karriere og bolig for dem som kommer alene. Det er nettopp steds kvaliteten den regionale profileringen av Agder løfter fram. Løftet innfris — det som ikke innfris er det som avgjør om folk blir.

To funn utover dette er verdt å løfte fram:

- Rekrutteringsutfordringen handler også om jobbinnhold. Deltakerne etterlyste stillinger med ansvar og rom for utvikling, og foreslo selv tiltak rettet mot næringslivet: heve HR-faget, tilrettelegge for karriereutvikling, lyse ut stillinger med utviklingsmuligheter. Funnet retter seg mot næringslivet selv, men vi mener det må stå — og det er et arbeid næringsforeningene kan ta eierskap til
- Deltakerne foreslo selv «ett sted / koordinatorfunksjon for nye tilflyttere». Det er den samme løsningen forprosjektet er kommet fram til langs en helt annen vei, gjennom funnet om manglende eierskap

Flere deltakere opplevde også at lag og foreninger er vanskelige å komme inn i — ikke av manglende vilje, men fordi de er organisert rundt dem som allerede er der. Det er den samme mekanismen som beskrives i kapittel 5: åpne dører er ikke det samme som en invitasjon. At observasjonen kommer fra tilflytterne selv gjør den vanskeligere å avvise.

De fem høyest rangerte tiltakene var gratis kulturtilbud i en velkomstpakke, et samlet «starter kit» med informasjon, åpen foreningsuke, tilrettelegging for unge inn på boligmarkedet, og en langsiktig bolystkampanje. Det høyest rangerte handler om kultur, og tre av fem handler om mottak og tilhørighet framfor bolig og jobb.

3.3 Samarbeid med andre forprosjekter

Sørlandets Kompetansefond inviterte til felles møter på tvers av forprosjektene og oppfordret til samarbeid. Vi har deltatt i dette. Vårt bidrag har i hovedsak gått én vei: vi har deltatt i workshops i regi av andre forprosjekter og bidratt inn i deres prosess med egne funn, bekreftelser og innspill. Vi er én av flere aktører som har bidratt på denne måten.

Workshops og samarbeidsmøter vi har deltatt på:

- 25. februar 2026 — Agdering/KEEP: «Behov og mulighetsrom». Målet var å utvikle et konkret grunnlag for en regional faddermodell som gir nyansatte tilflyttere og deres partnere raskere sosial forankring, og dermed øker sjansen for at de blir værende i regionen
- 14. november 2025 — samarbeidsmøte med ListerLOS
- 9. januar 2026 — samarbeidsmøte med ListerLOS, NORCE, Universitetet i Stavanger og Agdering
- 17. februar 2026 — samarbeidsmøte med ListerLOS

Vi vurderer dette som riktig bruk av fondets midler: kunnskapen fra Lindesnes har kommet flere til gode. Samarbeidet endrer likevel ikke innretningen på vårt eget arbeid. SYDLIGST står på egne funn for Lindesnes, og der vi bygger på det samme forskningsgrunnlaget som andre — først og fremst registeranalysene fra NORCE og RECRUIT — er dette oppgitt med kilde.

4. Viktigste funn

Åtte funn peker i samme retning: bolyst og rekruttering må organiseres som ett felles utviklingsarbeid, ikke som enkeltstående tiltak hos hver aktør.

1. Lindesnes må avklare hva vi skal være før vi kan fortelle det til andre

Spørsmålet «Hva er Lindesnes?» er ikke et kommunikasjonsgrep, men et strategisk spørsmål. Kommunen ble slått sammen av Mandal, Lindesnes og Marnardal for få år siden, og identiteten er fortsatt under arbeid — innad like mye som utad. Uten en avklart identitet blir all kommunikasjon tilfeldig.

2. Boligreserven er stor, men den ligger på feil sted

Kommunens boligreservekartlegging viser 4 498 tomter samlet, hvorav 1 391 er byggeklare. Men i de områdene regional plan peker ut som hovedarena for vekst — Mandal by, Vigeland, Spangereid, Krossen/Holum og Øyslebø — er den byggeklare reserven bare 150 boenheter. Boligbehovet anslås til om lag 100 enheter per år.

Lindesnes har ikke arealmangel. Lindesnes har et lokaliseringsproblem. Det er en flaskehals som verken bygges bort eller markedsføres bort — den må planlegges bort.

Boligtypene treffer heller ikke. Agder fylkeskommunes kunnskapsportal Agdertall viser at Lindesnes har 69 prosent eneboliger mot 59 prosent i Agder, og 7 prosent boligblokk mot 15 prosent i Agder. I perioden 2019–2024 ble det i snitt igangsatt 73 boliger i året, hvorav om lag halvparten eneboliger — under det anslåtte behovet, og i den boligtypen det allerede er flest av. Gjennomsnittlig husholdning er 2,16 personer.

Statistikken viser også hvor veksten faktisk skjer: av 574 nye innbyggere fra 2018 til 2023 kom om lag 340 i og rundt Mandal by, 70 i Vigelandsområdet og 50 i Spangereid, med nedgang i mindre sentrale områder. Veksten kommer altså i de områdene regional plan peker ut — og det er nettopp der den byggeklare reserven er minst.

Boplikten ble opphevet 6. februar 2025, kort før forprosjektet startet. Vi registrerer at sentrumsnære boliger i vernede områder er attraktive som fritids- og korttidsutleieboliger — de samme boligene unge i etableringsfasen har råd til. Lindesnes er Agders største hytteeierkommune, med om lag 4 300 fritidsenheter og nesten 8 000 eiere, og gjeldende planer har satt av mest areal nettopp til fritidsbebyggelse. Vi har utarbeidet et eget kunnskapsgrunnlag om dette i to deler, som kan ettersendes på forespørsel. Hovedpoenget er at gevinstene ved utviklingen er økonomiske, private og umiddelbare, mens tapene er sosiale, kollektive og forsinkede — og at ingen har målt sammenhengen mellom bopliktopphevelse og sentrumshandel. Forprosjektet har ikke undersøkt omfanget og tar ikke stilling til boplikt som virkemiddel, men mener utviklingen bør følges med tall.

3. Jobb og bolig alene holder ikke — sosial tilhørighet avgjør om folk blir

RECRUIT/AP2 og lokale erfaringer viser at tilflyttere trenger nettverk, møteplasser og en hverdag som fungerer for hele familien. Tilflytterne bekreftet dette selv: i workshopen 5. juni var gratis kulturtilbud det høyest rangerte enkelttiltaket, og tre av de fem øverste handlet om mottak og tilhørighet framfor bolig og jobb.

Workshopen viste også hvor skillet går. Det Lindesnes leverer er steds kvaliteter — natur, ro, trygghet, korte avstander og lavere bokostnader. Det som svikter er relasjoner, karriereutvikling og bolig for dem som kommer alene. Stedet innfrir. Tilknytningen gjør det ikke.

4. Integreringsansvaret er delt — og undervurdert

Arbeidsgiver, kommune og lokalsamfunn har hvert sitt ansvar for at nye innbyggere finner seg til rette. I dag er ansvaret verken erkjent eller koordinert. Arbeidsgiver er tilflytterens tettteste sosiale arena, men ansvaret stopper i praksis når kontrakten er signert.

5. Over halvparten av dem uten lokal forankring flytter igjen

NORCEs registeranalyse (RECRUIT AP3, desember 2024) viser at om lag 8 500 personer flytter til Agder hvert år, og at de med familie- eller lokal tilknytning oftest blir værende. Så mye som 55 prosent av arbeidstakere uten stedlig tilknytning til Agder flytter videre igjen, ofte tidlig i ansettelsesforholdet. Kilde: NORCE/RECRUIT, Guribye m.fl. (2024). For Lindesnes finnes det nå egne tall. I en senere registeranalyse er tallene brutt ned på fire delområder i Agder:

Nye arbeidstakere i Lindesnes	Etter 1 år	Etter 2 år	Etter 3 år	Etter 4 år
Med tilknytning til kommunen (525 personer)	75,9 %	68,6 %	63,9 %	61,8 %
Uten tilknytning (395 personer)	67,9 %	55,0 %	41,2 %	34,9 %

Fastholdelse er målt som andelen som fortsatt har arbeidssted i samme kommune. Kilde: NORCE, KEEP — Knytte, Etablere og Engasjere i Praksis, rapport 9-2026.

Bare 34,9 prosent av dem vi rekrutterer utenfra har fortsatt arbeidssted i Lindesnes etter fire år, mot 61,8 prosent av dem med lokal tilknytning. Lindesnes har den laveste fastholdelsen av alle de fire områdene. Vi klarer å beholde våre egne. Det er dem utenfra vi mister.

Det avgjørende er årsaken: ikke jobb eller lønn, men at de ikke opplever å få tilhørighet. Det er nettopp denne gruppen bedriftene rekrutterer fra når de henter kompetanse utenfra.

To av tre vi rekrutterer utenfra er borte fra kommunen innen fire år. En bedrift må i praksis rekruttere om lag tre for å beholde én. Det er ikke et trivselsproblem — det er en kostnad, og den bæres av virksomhetene og kommunen i fellesskap. Å bruke ressurser på mottak, tilhørighet og bolig er billigere enn å rekruttere de samme stillingene om igjen annethvert år.

6. Kunnskapen finnes — samarbeidet er fragmentert

Lindesnes og Agder har allerede mye kunnskap, mange initiativer og flere gode tiltak. Utfordringen er at innsikten ikke er samlet i en struktur med mandat, prioritering, ansvar og måling.

7. Det finnes bred lokal vilje til egeninnsats

Engasjementet er høyt i næringslivet, kommunen, frivilligheten og lokalsamfunnene. Åtte av femten virksomheter kom tilbake til studentarrangementet nummer to. Viljen finnes — den er bare ikke kanalisert.

8. Bolystarbeidet har ingen eier

Et mønster går igjen på alle nivåer: der oppgaven er plassert hos noen, skjer det noe — der den ikke er det, skjer det ikke. Bedrift er organisert gjennom næringsforeningene. Besøk er organisert gjennom Visit Lindesnes. Bo/Leve har ingen tilsvarende struktur, ingen felles inngang og ingen dedikert ressurs.

Vi vurderer at dette ikke handler om manglende vilje, men om at oppgaven ikke er tildelt. Bolyst faller mellom sektorer og budsjetter, og blir dermed ingens ansvar i praksis. Konsekvensen bæres i siste instans av kommunen: om folk blir boende, får barn og betaler skatt her, avgjør kommunens inntekter og handlingsrom i tiår framover.

5. De fire B-ene: en modell for sammenhengen

Forprosjektet har brukt tre drivere for attraktivitet: Bedrift, Bo/Leve og Besøk. De beskriver strukturer som kan besluttes. En bedrift kan ansette. En bolig kan bygges. Et reisemål kan markedsføres.

Men ingen av dem forklarer hvorfor et menneske velger å bli boende. Det avgjøres et annet sted: i om naboen inviterer, om kollegaen tar med den nyansatte på trening, om treneren spør den nye forelderen om å bli med, om kommunen møter tilflytteren som innbygger og ikke som sak.

Vi har derfor innført en fjerde driver: Befolkningen. Den handler om holdning, vilje og bevissthet hos dem som allerede bor her. Den kan ikke vedtas, men den kan påvirkes — og den er etter vår vurdering forskjellen mellom et hovedprosjekt som leverer rapporter og et som endrer noe.

I Lindesnes har bare 34,9 % av dem som rekrutteres uten lokal tilknytning fortsatt arbeidssted i kommunen etter fire år — mot 61,8 % av dem med tilknytning. Årsaken er ikke jobb eller lønn, men at de ikke opplever tilhørighet. Kilde: NORCE, KEEP-rapport 9-2026.

Figur 1. De fire driverne og hvordan de virker sammen.

Fem nivåer der den fjerde driveren virker

Befolkningen er ikke ett tiltak, men fem arenaer som virker sammen. Et tiltak på ett nivå har begrenset effekt alene.

Nivå	Hva som må bevisstgjøres	Tiltak som kan testes
Befolkningen	At tilhørighet skapes i det uformelle. «Alle er velkomne» er ikke det samme som å bli spurt	Velkomstverter i lokalsamfunn. Invitasjon direkte til nye innbyggere framfor annonsering
Arbeidsplassen	At rekrutteringen ikke er fullført ved signering. Partner og familie avgjør om husstanden blir	Fadderordning. Partnerprogram for medflyttende. Nettverk for yngre arbeidstakere på tvers av bedrifter

Nivå	Hva som må bevisstgjøres	Tiltak som kan testes
Kommunen	Vertskapsrollen: forskjellen mellom å behandle en henvendelse og å ta imot et menneske	Vertskapsopplæring i førstelinja. Én tydelig inngang for nye innbyggere. Bolyst som fast punkt i politiske utvalg
Frivilligheten	At åpne dører ikke er det samme som en invitasjon	Rekrutteringsansvarlig i lag og foreninger. Åpen foreningsuke med aktiv invitasjon
Kultur og idrett	At idretten er ukentlig møteplass for barnefamilier, og kulturlivet inngangsporten for voksne uten barn i systemet	Kulturkort for nye innbyggere første år. Fadderfamilier i idrettslag

Et lite virkemiddel: Årets Brobygger

Bevisstgjøring krever at ønsket atferd blir synlig og verdsatt. Prisen Årets Brobygger, som lanseres på Lindesneskonferansen i februar 2027, er ment å gjøre nettopp det: flytte det å inkludere nye mennesker fra noe man kanskje burde gjøre, til noe stedet vårt anerkjenner og løfter fram. At også ansatte kan nomineres, ikke bare ledere og eiere, er avgjørende — det er der ansvaret utøves i det daglige.

Prisen er ingen hovedaktivitet i et hovedprosjekt, og den krever verken bevilgninger eller ny organisering. Vi tar den med fordi den illustrerer hva arbeidet med Befolkningen består i: små, gjentakbare grep som endrer hva folk oppfatter som sin egen rolle — og som er en forutsetning for at innsatsen på Bedrift, Bo/Leve og Besøk skal gi effekt.

Hovedmål for måling: andelen tilflyttere som svarer ja på «Har du noen i Lindesnes du kan ringe hvis du trenger hjelp på kort varsel?». Spørsmålet måler reelle relasjoner framfor bekjenskaper, og det er handlingsrettet — er svaret nei, vet vi hva som mangler.

6. Anbefalte satsningsområder

Vi anbefaler at et hovedprosjekt organiseres i to spor, med en parallell identitetsprosess og et avgrenset følgeforskningsarbeid.

Spor 1: Boligstrategi og samarbeidsmodell

Samarbeidsmodellen fra forprosjektet skaleres. Målet er riktig boligbygging på riktig sted, mer forutsigbare planprosesser og et felles faktagrunnlag som kommune, utbyggere og næringsliv arbeider ut fra. Rulleringen av arealplanen brukes strategisk til å flytte byggeklar reserve dit veksten skal skje. Power BI-modellen ajourføres to ganger i året.

Spor 2: Bolyst og rekruttering som økosystem

En koordinerende bolystressurs med mandat til å binde aktørene sammen, og sju arbeidsområder fra økosystemmodellen:

Arbeidsområde	Svarer på funn	Foreslått eier
1. Omdømme og identitet	Funn 1	Bolystressurs med Visit Lindesnes og kommunens kommunikasjon
2. Rekruttering før flytting	Funn 5	Næringsforeningene og arbeidsgiverne
3. Informasjon og kommunikasjon	Funn 6	Lindesnes kommune, med innhold fra næringsliv og frivillighet
4. Tilknytning og integrering	Funn 3 og 4	Bolystressurs, med arbeidsgivere, frivillighet, idrett og kultur som utførende
5. Stedsutvikling	Funn 3	Lindesnes kommune og Visit Lindesnes
6. Offentlig ansvar	Funn 4 og 8	Lindesnes kommune ved plan og samfunn, i samarbeid med Lindesnes Industri- og Næringsforening
7. Planer og rammer	Funn 2 og 6	Lindesnes kommune ved plan og samfunn

Vi anbefaler å starte med to av de sju — tilknytning og integrering og offentlig ansvar — fordi de svarer på de sterkeste funnene og krever minst investering.

Om forholdet til regionale ordninger

Agder fylkeskommune har fått IMDi-midler til å etablere en regional velkomsttjeneste, og det arbeides regionalt med fadder- og ambassadørordninger for nyansatte tilflyttere. Vi har bidratt med våre funn inn i dette arbeidet, og mener slike ordninger kan være et nyttig element også her.

Men de svarer bare på én del av det vi har funnet. Våre funn handler like mye om bolig som ikke finnes for dem vi trenger, om en identitet som ikke er avklart, om tre tidligere kommuner som må møtes hver for seg, og om en befolkning som ikke ser at mottak angår dem. Ingen fadderordning løser det. Lindesnes trenger en koordinerende ressurs med et bredere mandat — og som kan koble seg på regionale ordninger etter hvert som de kommer.

Parallelt: identitets- og posisjoneringsprosess

Identitetsarbeidet kan ikke vente på at de øvrige sporene er ferdige, fordi all kommunikasjon i de andre sporene forutsetter det. Vår erfaring er at identitetsbygging i dag ikke oppfattes som et strategisk arbeid, men som profilering. Vi mener det er en undervurdering. En felles identitet kan heller ikke vedtas i sentrum og formidles utover — den må bygges der folk faktisk bor.

Erfaringen fra Marnardal Næringsforum peker på formen: lokale møter med kommunens ledelse til stede bygger både forankring for arbeidet og tillit mellom kommune og innbyggere. Vi vil videreføre denne runden til blant annet Vigeland, Spangereid, Båly, Lindesnes fyr, Sør-Audnedal og Vigmstad.

Vi anbefaler at prosessen eies av Lindesnes kommune, i samarbeid med Lindesnes Industri- og Næringsforening og de øvrige aktørene som driver stedsutvikling i kommunen. Begrunnelsen er praktisk: en identitet som skal gjelde for Lindesnes må kunne forplikte kommunens egen kommunikasjon, planverk og tjenester. Uten det får vi to fortellinger om samme sted.

Vi anbefaler videre at det engasjeres en dedikert prosjektleder med prosessen som eneste oppgave. Arbeid som legges oppå andre oppgaver, er det som utsettes. Leveransen er en omforent plattform for identitet, målgrupper og budskap — ikke en logo eller en kampanje.

Vi vil ta dette opp med kommunen ved ordfører og rådmann i forkant av en hovedprosjektsøknad.

Parallelt: følgeforskning

Et avgrenset følgeforskningsarbeid i samarbeid med NORCE, UiA eller tilsvarende fagmiljø, med to spørsmål vi mener har verdi langt utover Lindesnes:

- Hvilke mottaks- og fadderordninger har målbar effekt på om tilflyttere blir boende?
- I hvilken grad bidrar opphevelse av boplikt i sørlandsbyene til fraflytting, svekket sentrumsliv og redusert evne til å rekruttere arbeidskraft over tid?

Vi anbefaler at det skilles mellom tre nivåer i målingen: om tiltaket ble gjennomført, om det endret det det skulle endre — opplevd tilhørighet, etablerte relasjoner, intensjon om å bli — og til slutt om folk faktisk ble boende. Det midterste nivået er det viktigste å ikke hoppe over, fordi effekten på fastholdelse først kan måles etter flere år, mens et hovedprosjekt må kunne justere kurs underveis.

En viktig begrensning: registeranalysen omfatter 395 nye arbeidstakere til Lindesnes uten lokal tilknytning. Det er et lite utvalg når man skal måle effekt av et tiltak. Skal effekten på fastholdelse kunne dokumenteres statistisk, bør følgeforskningen derfor legges opp med flere kommuner. Opplevd tilhørighet og nettverk kan derimot måles lokalt.

Fire tiltak vi mener bør prioriteres

Alle fire kan prøves ut i liten skala, måles, skaleres dersom de virker — og overføres til andre kommuner på Agder.

- Fadderordning og strukturert velkomstløp hos tre til fem arbeidsgivere, målt på om nyansatte fortsatt bor i kommunen etter 24 måneder
- Nettverkstilbud for yngre arbeidstakere på tvers av virksomheter, etter mønster av Young Professionals-programmet ved GE Healthcare AS i Lindesnes
- Partnerprogram for medflyttende. Kompetansen vi tiltrekker oss forsvinner ofte fordi partneren ikke finner arbeid — det er et kompetansesetap, ikke bare et trivselsproblem
- Følgeforskning på mottakskultur, med resultater som kan deles i regionen

Vi tallfester ikke tiltakene her. Kostnadsbildet avhenger av rammene i en framtidig utlysning, av hvor mange virksomheter som blir med, og av hva kommunen kan bidra med av eksisterende ressurser. Dimensjonering hører hjemme i en søknad, ikke i en funnrapport.

Det vi kan si noe om, er realismen. Ingen av tiltakene krever investering i bygg, anlegg eller ny infrastruktur — den tyngste ressursen er koordinering og arbeidstid. Alle kan starte i liten skala hos noen få virksomheter og skaleres først når vi vet om de virker. Og alle forutsetter at noen har oppgaven.

Det er ikke tiltakene som er kostnadsdrivende, men fraværet av en person som eier dem. Lindesnes trenger ikke først og fremst midler til tiltak — vi trenger midler til å plassere ansvaret.

7. Roller og lokal egeninnsats

Et hovedprosjekt vil stå og falle på om ansvaret er plassert. Vi vil derfor være tydelige på hva som er avklart og hva som ikke er det. Ved avslutningen av forprosjektet foreligger ingen bindende tilsagn ut over prosjekteierne selv. Det er som forventet på dette stadiet, men det gjør skillet mellom bekreftet, i dialog og ikke kontaktet desto viktigere.

Aktør	Status	Drøftet bidrag
Lindesnes Industri- og Næringsforening (prosjekteier og søker), Visit Lindesnes og SinPro (samarbeidende prosjektansvarlige)	Bekreftet	Videre prosjekteierskap, arbeidstid, koordinering og forankring i eget nettverk. En dedikert prosjektassistent som arbeider på tvers av alle strukturer i et hovedprosjekt
Lindesnes kommune	Deltar i boligstrategisporet. Skriftlig støtteerklæring fra kommunen fulgte søknaden av 15.08.2025	Planfaglig deltakelse, areal- og plandata, samarbeidsmodell. Deltakelse i bolystsporet er ikke avklart
Sparebankstiftelsen Sparebank Sør-Norge	Forespurt, møter avtalt	Medfinansiering av hovedprosjekt
Flekkefjord Sparebank	I dialog, skal følges opp	Medfinansiering. Beløp ikke avtalt på dette stadiet
Sparebanken Norge, avd. Mandal	Møter gjennomført. Avtalt å komme tilbake med mer informasjon	Medfinansiering. Beløp ikke avtalt på dette stadiet
Idrettslag	Positiv i uformell dialog	Pilotarena for møteplass- og inkluderingstiltak
Agder fylkeskommune	Ikke kontaktet	Videregående skoler som arena
Lag, foreninger og kulturliv	Ikke kontaktet systematisk	Bevisstgjøring om inkludering, inngangsport for nye innbyggere

Næringslivets rolle er den mest konkrete. Vi ser for oss deltakelse med arbeidstid i arbeidsgrupper og piloter dokumentert som egeninnsats, at enkeltbedrifter stiller seg til rådighet som pilotarena for fadderordning og velkomstløp, og et felles nettverkstilbud for yngre arbeidstakere på tvers av virksomheter.

Kommunens rolle fortjener en egen merknad. Kommunen har gjennom hele forprosjektperioden deltatt aktivt i boligstrategisporet, gjennom fem arbeids- og informasjonsmøter fra januar til mars 2026, der ordfører, varaordfører og næringssjef deltok på de fleste. Samarbeidsmodellen er et av forprosjektets tydeligste resultater. Vi mener bolystsiden er det viktigste området for økt samhandling framover — av én grunn: det er kommunen som bærer konsekvensen av om folk blir boende eller flytter videre.

Dette gjenstår å avklare mot et hovedprosjekt

- Bindende tilsagn fra banker og stiftelser om medfinansiering
- Kommunens mandat og grunnfinansiering av en koordinerende bolystressurs
- Hvilke bedrifter som stiller som pilotarena
- Formell kontakt med Agder fylkeskommune om videregående skoler
- Systematisk henvendelse til lag, foreninger, idrett og kulturliv

8. Økonomi og gjennomføring

Forprosjektet hadde en ramme på 500 000 kroner fra Sørlandets Kompetansefond.

Budsjettpost	Budsjettet	Forbrukt
Prosjektledelse og administrasjon	180 000	Ettersendes
Kartlegging og innsiktsarbeid	60 000	Ettersendes
Samarbeid med næringsliv og offentlige aktører	40 000	Ettersendes
Kommunikasjon, medvirkning og lokal involvering	70 000	Ettersendes
Forskning og faglig bistand	100 000	Ettersendes
Reise- og møteutgifter	20 000	Ettersendes
Evaluerings og sluttrapport	20 000	Ettersendes
Uforutsette utgifter	10 000	Ettersendes
Sum	500 000	Ettersendes

Endelig regnskap og oppstilling av dokumentert egeninnsats ettersendes så snart regnskapsfører har ferdigstilt periodiseringen. Foreløpig prosjektrengnskap per 18. juni 2026 viser 35 737 kroner i bokførte driftskostnader. Lønn til prosjektleder og prosjektansvarlig, samt kostnader knyttet til SYDLIGST-aktiviteter og arrangementer, er ennå ikke fordelt på prosjektet.

Avvik fra søknaden

Søknaden anslo to til tre hovedsamlinger. Vi har gjennomført to workshops (2. og 5. juni 2026), i tillegg til jevnlig arbeidsmøter i de to delprosjektene og løpende møter med Lindesnes kommune. Gjennomføringen ligger innenfor det som ble anslått.

Søknaden anslo én til to pilotsatsninger. Vi vurderer dette som innfridd, om enn i en annen form enn beskrevet: studentarrangementene er testet i to omganger og evaluert, og samarbeidsmodellen for boligstrategi er utviklet, forankret og klar for skalering.

Søknaden nevnte Lindesnes Næringsråd og Move South som samarbeidspartnere. Move South har ligget nede i perioden, og Næringsrådet har vært i begrenset drift. Forankringen er i stedet skjedd gjennom Mandal Handel og Serviceforening, Marnardal Næringsforum og enkeltbedrifter.

To løfter fra søknaden er ikke innfridd i forprosjektperioden: intervjuer med fraflyttere, og systematisk involvering av ungdom. Fraflytterdelen avtalte vi å løse gjennom samarbeid med ListerLOS, der Lindesnes skulle inngå i deres spørreundersøkelse om til- og fraflytting. Vi har foreløpig ikke mottatt resultater derfra, og har dermed ikke grunnlag for å si noe om fraflytting i denne rapporten. Begge oppgavene er tatt inn som prioriterte i et hovedprosjekt.

9. Konklusjon og veien videre

SYDLIGST har vist at Lindesnes har et tydelig potensial for å arbeide mer systematisk med boligstrategi, bolyst og rekruttering. Utfordringen er ikke først og fremst mangel på kunnskap, men å samle kunnskapen, skape felles retning, avklare roller og gjennomføre tiltak som faktisk påvirker tilflytting, trivsel og fastholdelse.

Lindesnes mangler ikke kunnskap. Vi mangler eierskap. Der oppgaven er plassert hos noen, skjer det noe. Der den ikke er det, skjer det ikke.

Vi har gjennom arbeidet utvidet rammeverket fra tre til fire drivere. Bedrift, Bo/Leve og Besøk beskriver strukturer som kan besluttes og bygges. Den fjerde — Befolkningen — beskriver det ingen kan vedta: menneskers egen vilje til å inkludere. Den er ikke et tillegg til de tre andre, men forklaringen på hvorfor de ikke er nok alene.

Anbefalt beslutning

Lindesnes bør gå videre med et hovedprosjekt over to til tre år som organiserer kommune, næringsliv, frivillighet, idrett, kulturliv og fagmiljøer rundt en felles modell for bolyst og rekruttering.

Hovedprosjektet bør starte med mandat, organisering og finansiering — deretter gjennomføres piloter og tiltak. Forprosjektets viktigste lærdom er at gode tiltak uten eierskap ikke overlever.

Erfaringene vil være direkte overførbare til andre kommuner på Agder som står i samme situasjon, og bør deles gjennom de regionale samarbeidsarenaene.

10. Kunnskapsgrunnlag

Rapporten bygger på følgende kilder. Underlagsdokumenter, detaljert tallgrunnlag og utfyllende kapitler kan ettersendes på forespørsel.

- Søknad og oversendelsesbrev til Sørlandets Kompetansefond, 15.08.2025
- RECRUIT AP2 – Kunnskapsdeling og erfaringsutveksling
- RECRUIT AP3 – Registeranalyse av arbeidsmobilitet i Agder, NORCE, desember 2024
- Guribye, E. m.fl. (2026): KEEP – Knytte, Etablere og Engasjere i Praksis. NORCE helse og samfunn, rapport 9-2026
- Agdertall – kunnskapsportal for Agder, Agder fylkeskommune
- Vurderingsrapport Lindesnes, EiendomsMegler 1 Nybygg OA, 14.10.2024
- Boligreserve – oppsummering av funn, Lindesnes kommune, 2024
- Regional plan for bolig, areal og transport i Kristiansandsregionen
- Rapport Lindesnes 30K i 2030
- Telemarksforskning / Knut Vareide – attraktivitet, boligbygging og samarbeid som utviklingsforutsetninger
- Referat boligbygging og samarbeidsmodell, 24. mars 2026
- Workshop SYDLIGST, 5. juni 2026
- Næringsalliansen i Agder / Vekst i Sør 2030
- Erfaringer fra Eigersund – næringsaktiv kommune og strategisk næringsplan
- Sørli, K. (2009): Bolyst og stedsattraktivitet — motiver for å flytte og bo i distriktene. NIBR-notat 2009:111
- Vestby, G.M. (2018): Fra sentrumsdød til sentrumsglød. NIBR-rapport 2018:6, OsloMet
- Husbanken (2026): Korttidsutleie som styringsutfordring — kommunenes erfaringer og behov for regulering
- Vista Analyse (2022): Boplikt på Nøtterøy. Rapport 2022/13
- Menon Economics (2020): Økonomisk analyse av reiselivet i Kragerø
- Regional plan for bolig, areal og transport i Kristiansandsregionen
- SSB og KOSTRA, gjennom prosjektets Power BI-modell
- Statistisk sentralbyrå, statistikk for kommersielle overnattingsdøgn i Lindesnes 2023 og 2025
- NRK, mars 2026: publikumsundersøkelse om hva som er viktigst for å trives på et nytt sted

Egne data

- SYDLIGST, workshop om boligbygging, 2. juni 2026
- SYDLIGST, workshop med tilflyttere, 5. juni 2026
- SYDLIGST, deltakerlister fra studentarrangementene, desember 2025 og sommer 2026
- SYDLIGST, kjøreplan og deltakerliste Lindesneskonferansen, 12. mars 2026

Kan ettersendes på forespørsel

- Kunnskapsgrunnlag del 1: Opphevelse av boplikt — konsekvenser for boligmarked, bosetting, sentrumsutvikling og handel
- Kunnskapsgrunnlag del 2: Ferieboliger, korttidsutleie og et levende sentrum, august 2026

Kontakt

Anne Lene Hompland, daglig leder, Lindesnes Industri- og Næringsforening — anne.lene@linf.no